



सहिद

SAHID WEEKLY साप्ताहिक

सरोकारवाला निकायहरूलाई
अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका
सवालप्रति चासो लिने र
जवाफदेही बनाऔं ।



नेपाल सरकार
सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय
सूचना विभाग

तर्ष १४, अंक ६, पृष्ठ-६ ने.सं. ११३७ बखला गा. द्वितीया, वि. सं. २०७४ बैशाख २८ गते शुक्रबार MAY 2017 मूल्य रु. ५।-

स्थानीय तह निर्वाचन २०७४: मौन समय सुरु सबै हाने कि जित्ने: मतदाताको परीक्षण

स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ निर्वाचन आचारसंहिता अनुसार निर्वाचन हुनु भन्दा ४८ घण्टा अगाडिदेखि मौन अवधि सुरु हुने कानूनी व्यवस्था छ ।

अहिलेको निर्वाचनमा २८ गते बेलुका राती १२ बजेदेखि मौन समय सुरु भएको छ ।

मौन समय पालना नगरेमा पहिलो पटक आयोगले 'नगर' भनेर आदेश दिन्छ । अझै अटेर गरेमा १ लाखसम्म जरिवाना तथा अवस्था हेरेर उम्मेदवारी रद्द गर्नसक्ने ऐनमा व्यवस्था छ ।

२८ गतेसम्म विभिन्न राजनीतिक दलका उम्मेदवारहरूले आफ्नो पक्षमा मतदान गर्न शक्ति

प्रदर्शन र चुनावी सभा गरेका छन् ।

२० वर्षपछि हुन गइरहेको निर्वाचनमा जो जसले जितेपनि, सबैले सबै जितेको आभाष दिनुपर्दछ । यो निर्वाचन अन्तिम होइन भनेर दृढता र संयमता सबैले सोच्नु जरुरी छ ।

जित्ने पार्टीले मै हुँ भनेर अहम त्यागनु पर्दछ । विकासको बाटोमा नगरपालिकामा व्यवस्था गरेको अधिकार प्रयोगमा राजनीतिक दल, नागरिक समाज, सर्वसाधारणको सल्लाह सहयोग जरुरी छ ।

यो निर्वाचनमा आ-आफ्नै ढंगले उम्मेदवार बनेर

जनताको बीचमा आफ्नो विचार र गतिविधि प्रस्तुत गर्नु नै विजय हो । वैचारिक संघर्षमा आफ्नो घोषणापत्र, अपिल, पर्चाले राजनीतिक पृष्ठ भूमिलाई अगाडि बढाउन सक्नु नै जित हो ।

सचेत मतदाताहरूले यो स्थानीय तहको निर्वाचनमा स्थानीय व्यक्तिहरूको र

पार्टीहरूको सही मूल्याङ्कन गरेमा र मेरो भन्दा राम्रोलाई रोज्नु राम्रो उम्मेदवार जित्ने छ । हाम्रो बुद्धिमानि हुनेछ ।



नयाँबजार क्लवको सामाजिक दायित्व कीर्तिपुरका नगर प्रमुख उम्मेदवार र मतदाताबीच अन्तरक्रिया

कीर्तिपुर । नयाँबजार क्लव कीर्तिपुरले बुधबार कृष्ण क्याटरिङ्ग हलमा आयोजना गरेको कीर्तिपुर नगरपालिकाका नगरप्रमुख पदका उम्मेदवारहरू र मतदाताहरूबीच अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भयो ।

कीर्तिपुर नपामा स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ मा १५ जना प्रमुख पदका उम्मेदवारहरू रहेपनि सहभागी ७ जनाबीच भएको अन्तरक्रियामा कार्यक्रमको औचित्य र स्वागत क्लवका पूर्व अध्यक्ष नारायण महर्जनले गर्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा मेयर उम्मेदवारहरूलाई आफ्नो प्रतिबद्धता, भावी योजनाबारे १०



मिनेटको समय सम्बोधनको लागि दिएको थियो ।

कार्यक्रममा नेपाली कांग्रेसकातर्फबाट नगर प्रमुख

उम्मेदवार राजकुमार नकर्मि, नेकपा एमालेका उम्मेदवार रमेश महर्जन, नेकपा माओवादी केन्द्रका उम्मेदवार हिराबहादुर महर्जन,

राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टीका उम्मेदवार बच्चुराम श्रेष्ठ, नेमकिपाका उम्मेदवार हरिकुमार महर्जन, नयाँ क्रमशः पृष्ठ ६ मा

चन्द्रागिरी नपा वडा नं. १२ मा संयुक्त चुनावी सभा

चन्द्रागिरी । चन्द्रागिरी नगरपालिका वडा नं.१२ मा नेमकिपा र नेकपा माओवादी केन्द्रबीच चुनावी तालमेल अनुसार बिहीबार संयुक्त चुनावी सभा गरियो ।

वडा नं. १२ बलम्बुस्थित महालक्ष्मीस्थान लाह्मीमा भएको कार्यक्रममा नेमकिपाका केन्द्रीय सदस्य नारायण महर्जनले संयुक्त उम्मेदवार दिने पार्टीहरू इमानदार बन्न सल्लाह दिनुभयो । वहाँले इमानदारिता र नैतिकता नभएपछि सबै उम्मेदवारले पराजय भोग्नुपर्ने तर १२ वडामा नमूना नतिजा निस्कने र वडाको विकासमा पनि निर्वाचित भएपछि नमूना वडाको रूपमा कार्य गर्ने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो ।

वहाँले २०५४ को स्थानीय निकायमा निर्वाचित विभिन्न पार्टीहरूमध्ये नेमकिपाले मात्र प्रतिबद्धता र घोषणापत्र

अनुसार कार्य गरेको बताउँदै आज भक्तपुर नपा उदाहरणीय र अनुकरणीय कार्य गरेकोमा सबैले प्रशंसा गरेको बताउनुभयो ।

वहाँले सिद्धान्तमा चिप्लनु हिँडमा चिप्लेटी खेल्नु जतिकै हुने भएकोले सैद्धान्तिक विचलनले पार्टीको अवस्था नाँगिएको छ भन्नुभयो ।

कार्यक्रममा चन्द्रागिरी नपाका नेमकिपाका उम्मेदवार गुणदास महर्जन, उपमेयर श्रीजा थापा मगर, माओवादी केन्द्रका मेयर उम्मेदवार श्रीकृष्ण श्रेष्ठ र उपमेयर उर्मिला रोक्का, वडा नं. १२ का वडा अध्यक्ष उम्मेदवार अमरदीप सिंह महर्जन, सुमन श्रेष्ठ, सुमन महर्जनले पनि बोल्नुभएको थियो ।

कार्यक्रममा स्थानीय संस्कृतिविद् द्वारे लक्ष्मी बहादुर महर्जनको सभापतित्वमा भएको थियो ।

मतदाता परिचयपत्र लिनुभयो ?

स्थानीय तह निर्वाचन २०७४ मा मतदान गर्न अनिवार्य नयाँ मतदाता परिचयपत्र आवश्यक रहेको निर्वाचन आयोगले जनाएको छ । नयाँ मतदाता परिचयपत्र यही बैशाख २८ गतेबाट आफूले मतदान गर्ने केन्द्रबाट उपलब्ध गरेको छ ।

यही ३० गतेसम्ममा आफ्नो मतदाता परिचयपत्र लिइसक्नुपर्नेछ । नत्र मतदानबाट बञ्चित हुनुपर्नेछ । मतदाता परिचयपत्र लिन पुरानो मतदाता परिचयपत्र वा नागरिकता अनिवार्य देखाउनुपर्नेछ भने एकाघरको अन्य



मतदाता परिचयपत्र नाता खुल्ने सदस्यबाट लिन सकिनेछ ।

पुरानो मतदाता परिचयपत्र २७ गतेबाट खारेज भएकोले पुरानो देखाएर मतदान गर्न नसकिने पनि निर्वाचन आयोगले जानकारी दिएको छ ।

निर्वाचनको दिन रेडक्रस खट्ने



कीर्तिपुर । यही बैशाख ३१ गते निर्वाचनको दिन नेपाल रेडक्रस सोसाइटी कीर्तिपुर उपशाखाले आकस्मिक दुर्घटनालाई मध्यनजर गरी प्राथमिक उपचार टोली परिचालन गर्ने भएको छ । त्यसको लागि

आवश्यक जनशक्ति कीर्तिपुर क्षेत्रभित्रका रेडक्रस तालिम प्राप्त स्वयंसेवकहरूले ९८४१२५०२००, ९८५१२३३९२५, ९८४१६९०५२६, ९८४१७६४९६ मा सम्पर्क राख्न सम्पूर्ण स्वयंसेवक हुन चाहनेलाई अनुरोध गरेको छ ।

मतदान गर्नुअघि सोच्नैपर्ने हो कि ?

- प्रेम के निडर

नयाँ संविधानले स्थानीय तहलाई अधिकार सम्पन्न बनाई दिएको छ । देश विकासको आधार गाउँ, नगरको विकास हो भन्ने मान्यताका साथ जनअधिकारलाई जीवनस्तरसम्म पुऱ्याउने उद्देश्यले स्थानीय तहलाई अधिकार सम्पन्न बनाएको छ । यो निर्वाचनपछि स्थानीय सरकारकै रूपमा काम गर्न पाउनेछ ।

सरकार भनेपछि न्याल चुहाउने लोभीपापी ठूला पार्टीहरूले सके एकलै खाउँ नसके मिलेर खाउँ

भने जस्तै कतै एकलै कतै सिद्धान्तहीन तालमेल गर्दै चुनाव आफ्नो हातमा पार्ने दाउ खेल्दै छन् । देशमा पटक-पटक परिवर्तन आएपछि पनि सत्ताको लागि फोहोरी खेल खेल्न नलजाउने ती ठूला दलहरूको यो अराजनैतिक र असैद्धान्तिक गठबन्धन र तालमेल नौलो अभ्यास होइन । निर्वाचनपछिको स्थानीय तह स्थानीय सरकारजस्तै हुने भएकोले विकास निर्माणका सम्पूर्ण जिम्मा स्थानीय निकायको हातमा हुनेछ । ठूलो रकमको बजेट आफ्नो हातमा पर्नु लोभीपापीहरूको लागि अरु

के चाहियो ?

निर्वाचन देश विकास कार्यको लागि योग्य जनप्रतिनिधि छान्ने माध्यम हो । यो सैद्धान्तिक लडाईँ पनि हो । जनतालाई सुसूचित गर्दै लाने लोभ अवसर पनि हो । निर्वाचनबाट चुनेको व्यक्ति विकास निर्माण कार्यमा संलग्न हुनुपर्ने भएकोले स्थानीय तहको निर्वाचनको महत्त्व अर्कै छ ।

यो निर्वाचनमा जनता सजग र सचेत हुनैपर्छ । आफ्नो एउटा भुलले देश र जनतासँग खेलवाड गरे जतिको भुल हुनेछ

। भ्रष्ट र बेइमानीहरूको जितले देश बर्बादीमा पुग्नेछ । अतः गाउँ नगरको विकासमा गाउँ नगरकै मानिसको हात हुन्छ । देशले आफ्नो गाउँ नगर आफै बनाऊ भनिएको अवस्थामा हामीले सही र गलत मान्छे छुट्याउन सक्नुपर्छ र सही र जनताप्रति समर्पित उम्मेदवारलाई जिताई देशको साथै गाउँ नगरको विकासमा सहयोग गर्नु नै देशको लागि योगदान हो । अतः मतदान गर्ने बेला एकपटक सोचौं । गलत व्यक्ति र सत्ता स्वार्थको लागि जे पनि गर्ने पार्टीलाई हराऔं ।

ऐतिहासिक जनअन्दोलन २०८६ चैत्र २० गते शहादत अमर सहिद



लनबहादुर महर्जन
वि.सं. २००६ माघ



हिराकाजी महर्जन
वि.सं. २०१७ माघ



राजमान माली
वि.सं. २०२५ मंसिर



राजेन्द्र महर्जन
वि.सं. २०३० चैत

सहिद साप्ताहिक

वर्ष १४, अंक ६, २०७४ बैशाख २९ गते शुक्रबार

शंखापुर प्रकाशन समूहको लागि

सम्पादक/प्रकाशक: नारायण महर्जन

कम्प्यूटर टाइप/सेटिङ्ग: सहिद डेक्सटप

सम्पर्क कार्यालय: जहुँ हिटी युवा क्लव - ११

पाँगा, कीर्तिपुर, फोन नं. ४३३०५८३, ९८४१४३६०२२

E-mail:- kipushahid@hotmail.com

kipushahid@gmail.com

www.kipushahid.blogspot.com

मुद्रण : शर्मिला प्रिन्टर्स, डल्लु, काठमाडौं

सम्पादकीय...

निर्वाचनमा देखिएको शक्ति देशको सार्वभौमिकता रक्षामा किन देखिएन ?

स्थानीय तहको निर्वाचनमा शक्ति प्रदर्शन र चुनावी सभामा प्रतिस्पर्धा भएको छ । एमाले, माओवादी, नेपाली काँग्रेस तीन पार्टीबीच मुख्य प्रतिस्पर्धा भन्दै कोही भन्दा कोही कम छैन ।

हजारौँ जनता सडकमा तीनै पार्टीले ओरालेका छन्, टि-शर्ट, क्याप लगाएका छन् र रङ्गिबिरङ्गि सयौँ फ्लेक्सहरु झुण्ड्याएका छन् ।

निर्वाचन परिचालन कार्यालयमा मात्र झुण्ड्याउन पाइने फ्लेक्स प्रचार सामग्री जताततै आचारसंहिता उलंघन गरिएको अवस्था छ । निर्वाचन आयोग तमासे बनेर टुलुटुलु हेर्नु बाहेक केही गर्न सकेको छैन । सचेत नागरिकहरु निर्वाचनमा देखिएका जनशक्तिलाई प्रशंसा गर्नुपर्दछ । निर्वाचनमा देखिएका जनशक्ति देशको सार्वभौमिकतामाथि भारतीय एकाधिकार पूँजीले प्रत्यक्ष हस्तक्षेप गर्दा त्यसको विरोधमा किन देखिएन ?

भारतीय बिस्तारवादले सीमा अतिक्रमण गरेको छ, एकजना राजदूत आफ्नो मर्यादा विपरीत कहिले बालुवाटार, कहिले सिंहदरवार, कहिले बल्लु, कहिले सानेपा, कहिले पेरिस डाँडामा प्रशासनिक हस्तक्षेप, नेपाली भूमिमा प्रवेश गरेर नेपाली नागरिकको हत्या, संविधान संशोधन मार्फत् देशलाई सिक्किमिकरण गर्ने प्रपञ्च, आदि इत्यादि घटना/परिघटनामा त्यसमा पर्न सक्ने असर र असरको विरोधमा किन सडकमा ओर्लन सकेन ?

नेपाल नरहे हामी नेपाली रहने छैनौ । देशको सार्वभौमिकता गुमे हामी स्वतन्त्र र स्वाधिन नागरिक हुने छैनौ ।

विकासको रकम थाप्ने र सत्ताको लोभमा फसेर हाम्रो सार्वभौमिकता र स्वाधिनता गुम्ने खतरा बढ्दै छ । चुनावमा देखिएका जनशक्तिलाई अब सार्वभौमिकता र स्वाधिनताका रक्षाको लागि पनि उठ्नै पर्दछ, उठाउनै पर्दछ ।

न्यायालयमाथि कालो बादल

– टीकाराम भट्टराई

आज हामी कानुन दिवस मनाइरहेका छौं । प्रधान न्यायालय ऐन-२०१८ आजकै दिनबाट लागू भएको थियो । यो त्यस्तो ऐन थियो, जसले नेपालको न्यायपालिकालाई पहिलोपटक कार्यपालिकाबाट अलग्याएर स्वतन्त्र, स्वायत्त र सक्षम संवैधानिक अंगको रूपमा स्थापित गरेको थियो । १९९७ सालबाटै नेपालमा अलग न्यायिक निकायहरू अस्तित्वमा आएका थिए । तर तिनलाई न्यायिक पुनरावलोकनको रिटजस्तो शक्तिशाली अधिकार प्राप्त थिएन ।

कार्यपालिकाबाट न्यायपालिका अलग भई रिट क्षेत्राधिकारसमेत प्राप्त गरेको ६५ वर्षपछि विडम्बनापूर्वक न्यायपालिकामा छापामार शैलीमा प्रहार भएको छ, त्यो पनि कार्यकारिणीबाटै । पञ्चायत र तत्कालीन राजाले चाहेर पनि गर्न नसकेको यो स्तरको प्रहार आज संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रका प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल र आफूबाहेक अरु सबैलाई लोकतन्त्रविरोधी देख्ने काँग्रेस सभापतिको लहडमा गरिएको छ । तर छापामार शैलीको यो हमलाबाट घाइते भई जीवन-मरणको दोसाँधमा पुगेको न्यायपालिकालाई सर्वोच्च अदालतका न्यायाधीश चोलेन्द्रशमशेर जबराको साहसिक र आपत्कालीन 'सर्जरी'ले प्राथमिक उपचार गरेको छ । कानुन दिवसको ठीक एक साताअघि न्यायपालिकामाथि गरिएको यो अप्रत्यासित प्रहार वा न्यायपालिकाविरुद्ध कार्यपालिकाले उद्घोष गरेको 'युद्ध' हाललाई युद्धविरामको रूपमा छ । नागरिक खबरदारी र सञ्चार जगत छायाँमा पर्नासाथ कुनै पनि बखत अर्को प्रहार हुनसक्छ भन्ने स्पष्टै छ ।

यो त्यस्तो हमला थियो, जो राजा ज्ञानेन्द्रले गठन गरेको शाही आयोगभन्दा पनि खतरनाक थियो । किनभने राजा ज्ञानेन्द्रले सर्वोच्च अदालतका प्रधानन्यायाधीश वा अन्य न्यायाधीशले प्रयोग गर्ने न्यायिक पुनरावलोकनको क्षेत्राधिकारलाई सिधै रोकेका थिएनन् । अनि कुनै अमुक मुद्दा आफ्नो पक्षमा पार्ने प्रयोजन उनमा थिएन । शाही आयोगको माध्यमबाट राजनीतिक नेतृत्वलाई भ्रष्टाचारको मुद्दामा फसाउने उनको उद्देश्य थियो । तर सर्वोच्च अदालत यथावत् क्रियाशील थियो । अहिलेको उद्देश्य भने सर्वोच्चलाई कार्यकारिणीको आदेशपालक संस्थाको रूपमा सीमित पार्ने थियो ।

लामो तर्क गर्ने पढैन,

सत्तारूढ दलका सभापति र प्रधानमन्त्रीले चाहेको प्रहरी प्रमुख ल्याउने योजनामा सुशीला कार्की सहितको पूर्ण इजलासले गरेको फैसला बाधक ठहरियो र दोस्रोपटक परेको यस सम्बन्धी मुद्दाको फैसला हुने दुई दिनअघि अपवादको रूपमा मात्र प्रयोग गर्न सकिने महाअभियोग अस्त्रको दुरुपयोग गरियो । यदि यो महाअभियोग प्रकरण अघि बढेको भए त्यसपश्चात् नेपालको न्यायपालिका कार्यकारिणीको आदेशपालक निकायको रूपमा सीमित हुन पुग्थ्यो । अदालतले तत्पश्चात् सरकारविरुद्ध कुनै निर्णय गर्ने हिम्मत गर्न जोखिमयुक्त हुने थियो । यसर्थ राजा ज्ञानेन्द्रको हमलाको तुलनामा यो बढी घातक र उच्च स्तरको थियो । हाललाई साम्य भए पनि यो प्रकरणको प्रभाव र असर नेपालको संवैधानिक, राजनीतिक र न्यायिक इतिहासमा लामो समयसम्म रहनेछ ।

अधिकार क्षेत्रको बेतुक विवाद

महाअभियोग प्रस्तावका सम्बन्धमा न्यायाधीश चोलेन्द्रशमशेर जबराको अन्तरिम आदेशले कार्यपालिका र व्यवस्थापिकाको क्षेत्राधिकार अतिक्रमण गर्‍यो भन्ने सत्तारूढ दलहरूको भनाइ संवैधानिक कानुन, विधिशास्त्र, अन्तर्राष्ट्रिय प्रचलन र मान्यता अनि संवैधानिक सर्वोच्चताको दृष्टिकोणले कहीं कतैबाट पुष्टि हुनसक्दैन । यो आदेशले महाअभियोग प्रस्ताव ल्याउने सांसदहरूको अधिकार क्षेत्रमा कुनै कटौती गरेको छैन, नत प्रस्तावकले भनेजस्तो सर्वोच्च अदालतले कार्यकारिणीको अधिकार क्षेत्र नै अतिक्रमण गरेको छ । सरकारले चाहने बित्तिकै जुनसुकै न्यायाधीशविरुद्ध जुनसुकै बखत महाअभियोग लाग्न सक्छ भन्ने तर्क गर्ने हो भने न्यायपालिका कार्यकारिणीको एउटा शाखा कार्यालयमा सीमित हुन पुग्छ । किनभने संसद्मा सरकारको बहुमत हुन्छ, त्यो बहुमत एक दल वा दुई दलको समर्थनमा टिकेको हुन्छ, अनि सरकारविरुद्ध अदालतले कुनै आदेश जारी गर्नासाथ त्यो न्यायाधीश महाअभियोगको कारबाहीमा पर्छ र तत्काल निलम्बन हुन्छ भने त्यस्तो कारबाहीबाट बच्नका लागि न्यायाधीशहरूले सदैव सत्तारूढ दलको इच्छा मुताविकमात्र आदेश गर्नुपर्छ । के यस्तै प्रकृतिको सत्तारूढ दलको नियन्त्रणमा रहेको न्यायपालिका खोजेको हो, हामीले ?

न्यायाधीश जबराको आदेशमा स्पष्ट रूपमा दुईवटा विषय बोलिएको छ । एक, अदालतमा

विचाराधीन विषयमा महाअभियोग प्रस्ताव ल्याएको र त्यस्तो प्रस्ताव प्रथम नजरमै संविधानको मर्म र भावनाविपरीत रहेको देखियो भनिएको छ । यी दुइटै आधारमा जारी भएको अन्तरिम आदेशले कहाँनिर संसद्को अधिकार क्षेत्र कटौती गरेको छ ? संवैधानिक अंगमा कार्यरत पदाधिकारीहरूले गम्भीर अपराध गरेको, शक्तिको दुरुपयोग गरेको, फौजदारी कसुरमा संलग्न भएको, भ्रष्टाचार गरेको, राज्यविप्लवमा संलग्न भएको, कानुन र संविधानविरुद्ध जालसाजी गरेको वा शत्रुराज्यसँग साँठगाँठ गरेकोजस्ता सङ्गीन र संवेदनशील विषयमा अपवादका लागि ल्याइने प्रस्ताव हो, महाअभियोग । यस्तो प्रस्ताव भ्रष्टाचारविरुद्ध साहसिक निर्णय गर्ने, बिचौलिया वकिल र भ्रष्ट न्यायाधीशविरुद्ध सम्भौताहीन संघर्ष गर्ने निडर प्रधानन्यायाधीशमाथि, त्यो पनि एउटा प्रहरी अधिकृतको मुद्दामा सत्तापक्षको चाहनाविपरीत भएको फैसलालाई टेकेर अर्को फैसला हुनु दुई दिनअघि ल्याइयो । अनि यस्तो दुराशयपूर्ण गैरसंवैधानिक र जालसाजयुक्त हस्ताक्षर गरी ल्याइएको महाअभियोग प्रस्ताव गैरसंवैधानिक भएको भन्ने चोलेन्द्रशमशेर जबराको अन्तरिम आदेशले कसरी संसद्को अधिकार क्षेत्र कटौती भयो ?

कुरा प्रस्ट छ- लोकमान प्रकरणमा पराजय व्यहोरेको शक्ति र लोकमानका आसेपासे व्यक्तिहरू सुशीला कार्कीदेखि क्रुद्ध थिए । अझ केही मुद्दामा पराजय भोगेका भगडिया र भोग्ने क्रममा रहेको अन्य भगडियाहरू भएर मोर्चाबन्दी गरेर यो प्रस्ताव ल्याइयो । दुःखका साथ भन्नुपर्छ, यो प्रकरणमा के स्वार्थले हो, महान्यायाधिवक्ता प्रफुल्ल मुद्दाका साथ अग्रभागमा देखिनुभयो । आफ्नो स्थापनाको उद्देश्य र गौरवपूर्ण इतिहासलाई दाउमा राखेर नेपाल बार एसोसिएसनको नेतृत्व ९० प्रतिशत कानुन व्यवसायीको इच्छाविपरीत न्यायपालिकामाथि छापामार शैलीमा भएको आक्रमणको पक्षमा उभियो । हामीलाई त्यो नेतृत्वका सदस्य हौं भन्नलाई लज्जाबोध भयो, तापनि हामी विकल्प खोज्ने पक्षमा छैनौ । नेपाल बार सत्ता स्वार्थमा डुबुल्की मारेकोमा खेद भने अवश्य छ ।

हाम्रो संविधानले संसदीय होइन, संवैधानिक सर्वोच्चतालाई अंगिकार गरेको छ । संविधानको धारा १ ले यो कुरा उद्घोष गरेको छ र धारा १३३ ले न्यायिक पुनरावलोकनको अधिकार न्यायपालिकालाई दिएको छ । यो अधिकारभित्र व्यवस्थापिका र

कार्यपालिकाले गरेका सबै काम-कारबाहीहरूको पुनरावलोकन गर्ने अधिकार राख्छ । संविधानको धारा १२८ ले संविधानको अन्तिम व्याख्या गर्ने अधिकार सर्वोच्च अदालतलाई दिएको छ । उल्लिखित अन्तरिम आदेश संविधानको अन्तिम व्याख्या गर्ने अधिकार र न्यायिक पुनरावलोकनको सिद्धान्त अनुकूल नै भएको र भविष्यमा महाअभियोगको प्रस्ताव ल्याउन सक्ने संवैधानिक आधारलाई यो आदेशले निष्क्रिय नपारेको हुनाले क्षेत्राधिकारको प्रश्न आफ्नो कलुषित भावना पूरा हुन नसकेर उचालिएको विषयमात्र हो । यसले सांसदहरूको अधिकार क्षेत्रमा कुनै कटौती गरेको छैन ।

स्थापनाको ६५ वर्षसम्म पनि कार्यकारिणीसँग स्वतन्त्रताको लडाईं लडिरहेको न्यायपालिका गणतन्त्रको युगमा पनि लडाईंमै छ । संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको युगमा पनि न्यायालयको स्वतन्त्रताको पहरदारको रूपमा क्रियाशील रहिरहनुपर्ने दायित्व सचेत नागरिककै काँधमा छ । न्यायालयलाई अनेक कोणबाट कब्जामा लिएर यसको स्वतन्त्रताको चीरहरण गर्ने तत्कालीन राजाहरूको प्रवृत्ति आजपर्यन्त अर्को रूपमा क्रियाशील छ ।

आजभन्दा ६५ वर्षअघि आजकै दिनबाट प्रारम्भ भएको स्वतन्त्र न्यायपालिकाको स्थापना र यसको संवर्द्धनको यात्रा अझै अघुरो, अपूरो र राजनीतिक चक्रव्यूहमा फसेको छ । गणतन्त्रको स्थापना भइसक्दा पनि स्वतन्त्र न्यायपालिकाको लडाईं जारी राख्नुपर्ने विडम्बनायुक्त अवस्थाको अन्त्य चाँडै हुने लक्षण छैन । गणतान्त्रिक युगमा यदि कुनै संस्था स्वतन्त्र, सक्षम र प्रभावकारी रहनुपर्ने हुन्छ भने निःसन्देह त्यो न्यायपालिका नै हो । यसको स्वतन्त्रताको रक्षाको खातिर असल, इमानदार र निष्ठावान न्यायाधीश, कानुन व्यवसायी, नेपाल बार र राजनीतिज्ञहरू एकैथलोमा उभिन जरुरी छ ।

यदि न्यायालयको स्वतन्त्रता कायम रहेन भने निश्चित छ, त्यो मुलुकमा गणतन्त्रको युग लामो रहने छैन । आजको यो दिनमा अतीत, विगत र वर्तमानको समीक्षा गरेर अघि बढ्ने प्रण गरौं कि नागरिक स्वतन्त्रताका लागि स्वतन्त्र र सक्षम र प्रभावकारी न्यायपालिका नै अहिलेको आवश्यकता हो, यसको संवर्द्धन र संरक्षण विरुद्धमा चुनौती आउँदा जुनसुकै बखत एक ठिक्का भएर प्रतिवाद गर्न हामी सक्षम छौं भन्ने प्रण गर्ने दिन हो, आजको कानुन दिवस ।

- २०७४ बैशाख २६

नेपालमा सत्ता परिवर्तन आन्दोलनहरूका फलफूल

हालसम्म नेपालको इतिहासलाई केलाएर हेर्ने हो भने जंग बहादुरको कोटपर्व त्यसपछि राणाहरूको आपसी भ्रगडा र खिचातानी, नेपाल प्रजा परिषदको आन्दोलन, २००७ सालको सत्ता परिवर्तन, राजा महेन्द्रको सत्ता कब्जा २०४७ सालको आन्दोलन, त्यसपछि २०५२ सालको माओवादी विद्रोह २०६२, २०६३ को आन्दोलन, मुख्यरूपमा देखिन आउँछ । मैले पढेको इतिहास, देखेको, भोगेको, सुनेको हिसाबमा मेरो आफ्नो विवेकले भ्याएसम्म मैले यस टिप्पणीमा समावेश गर्न कोशिस गर्ने हिम्मत गरेको हुँ । यो कसैको दवाव, कसैको बहकाउ, कसैलाई खुसी पार्न वा कसैलाई थस पार्ने हिसावमा कलम चलाउन खाजेको होइन मैले जे देखे, जे पढें, जे भोगें, त्यसैको आधारमा कलम चलाउन खोजेको हो ।

कोटपर्व

जंग बहादुरले कोटपर्व हिंसात्मक तवरले गरेको हो । त्यसमा कोही जनताको हिंसा भएको देखिदैन । त्यस ताकाका जनताहरू राज्य सत्तामा को आए को गए त्यसको चासो भन्दा सत्तामा बस्नेले जे घोषणा गर्‍यो ,जे उर्दि जारी गर्‍यो त्यसलाई चुपचाप सहेर शिरोधार गर्न विवश थिए । जो सत्तामा आए पनि जनताको दैनिक जीवनमा कुनै अन्तर हुँदैनथ्यो । सत्ताको नजिक बसेका भाई भारदारहरू र त्यसका नातेदारहरू नै त्यसको हिस्सेदार र छलकपटमा संलग्न भएको पाइन्छ । हुन त जंगबहादुरको कोटपर्व एउटा छलकपट र सत्ता विद्रोह पनि भारतमा ईस्ट इण्डिया कम्पनीको नाममा शासन गर्ने त्यस बेलाका बेलायती शासकहरूको हात अप्रत्यक्ष रूपमा देखिएको र त्यसैको सहारामा राणाहरूको शासन १०४ वर्षसम्म लम्बिएर रहेको छ । राणा शासनकै पालादेखि देशको सेना बेलायती शासकको विरुद्ध लडाईं भएको छ । तर यता शासनमा आसिन राणाहरू त्यही बेलायतसँग धुँडा टेकेर शासन टिकाउन विभिन्न सम्झौता गरे । सन् १९१६ मा भएको त्यो सुगौली सन्धि अनुसार नेपालको गढवाल, कुमाउ, मुसौली देहरादुन र दार्जिलिङ भारतमा गाभनाले त्यस ठाँउका नेपालीहरू अचानक भारतका नागरिक भए ।(रमेशनाथ पाण्डे राजनीति र कुटनीति पृष्ठ २१४) आफू सत्तामा बस्नको लागि देशको भू-भाग समेत गुमाउन तयार भएको यो साधारण उदाहरण मात्र हो । त्यसैको फल स्वरूप सुगौली सन्धिले पूर्वमा तिस्ता लगायत धेरै भू-भागहरू नेपालले गुमाउन परेको छ । भारतमा बेलायती शासनको प्रत्यक्ष शासन अन्त्य भएपछि मात्र नेपालमा पनि राणा शासनको प्रत्यक्ष शासन अन्त्य भएकोले राणा शासन बेलायतको गुलाम भएको पुष्टि गर्छ । शासकहरू आफू शासनमा बस्नको लागि देशलाई बन्धक राख्न पछि नपर्ने रहेछ भन्ने प्रमाणित भएको छ ।

नेपाल प्रजा परिषदको अभ्यास आन्दोलन

यो आन्दोलन नेपालमा जनस्तरबाट पहिलो पटक राणा शासनको विरुद्ध भएको आन्दोलन

भन्दा फरक नपर्ला । यो आन्दोलनले शासक वर्गको मुटु नै हल्लाई दियो । राणाहरू धेरै आतिशय र त्यस आन्दोलनमा सक्रिय भएका सपुतहरू गंगालाल, दशरथ चन्द, शुकुराज र धर्मभक्तलाई फाँसी सजाय दियो । त्यस बेलाको धर्मअनुसार बाहुनहरूलाई हत्या गरे ब्रम्ह हत्याको पाप लाग्ने कथन अनुसार त्यसमा संलग्न ब्राम्हण जाति सबैले आममाफी पायो । त्यसबेला उठाईएका त्यो आन्दोलन त्यसै सेलाएर गए । तर सत्तामा रहने त्यसबेलाका राणा शासकहरूको मुकुन्दो भित्रको सकल्ली अनुहार सारा नेपालीहरूले छर्लङ्ग देख्न पाए ।

२००७ सालको आन्दोलन

२००७ सालको दौरानमा आएपछि नेपालमा राणा शासनको विरुद्ध फेरि अर्को आन्दोलन सुरु भयो । त्यो आन्दोलन नेपाल प्रजा परिषदको नेतृत्वमा नभई नेपाली काँग्रेसको नेतृत्वमा भयो । नेपाल प्रजा परिषदका कतिपय व्यक्ति त्यसमा समाहित भयो कति भएन । त्यो आन्दोलन पनि भारतमा बेलायती शासनको प्रत्यक्ष शासन अन्त्य भएर भारतकै जनताको भनिएको बेलायतको अप्रत्यक्ष शासनको छायाँ मात्र थियो भन्दा फरक नपर्ला । त्यस आन्दोलन राणा शासन विरुद्ध लक्षित भएपनि राणाहरूले जनतालाई शोषण गरेर आर्जन गरेको सम्पत्ति रोक्ने कुनै माध्यम अपनाएन । फलस्वरूप नेपालको धन सम्पत्ति भारतमा धेरै लगे । त्यस बेलाका बुढापाकाको कथन अनुसार देशभर साँझपखदेखि खुब हल्ला हुन्थ्यो- आयो ! आयो ! कहाँबाट को आयो ? के आयो ? साधारण जनतालाई केही थाहा थिएन । अखिर त्यो त नेपालको सम्पत्ति राणाहरूले भारतमा लान उनकै मतिथारहरूलाई हल्ला गराएको सावित भयो । यसरी त्यो आन्दोलन नेपाली जनताको भरोसामा भन्दा भारतीय इच्छा बर्मोजिम भारतीय स्वार्थ शिद्ध गर्न भएको प्रमाणित भएको छ । फलस्वरूप १९५० को सन्धि गरेर नेपालको सार्वभौम सत्तामा थस पुग्ने गरी आफू सत्तामा बस्नकै लागि गरेको परिणामले देखाएको छ । नभए आफ्नो देशलाई घाटा हुने गरी कोशी ९९ वर्षको लागि भारतको नियन्त्रणमा जाने गरी कसरी सम्झौता गर्छ । त्यसको अर्थ आफू सत्तामा बस्नकै लागि भारतीय शासक वर्गको गुलाम बन्न स्वीकार गरेको प्रमाणित हुन्छ ।

राजा महेन्द्रको सत्ता कब्जा

अक्टोबर २६, १९५९ मा लोकसभामा बोल्दै भारतका प्रधानमन्त्री नेहरूले दिएको बक्तव्यमा नेपाल र भुटानमाथि हुने जुनसुकै आक्रमणलाई भारतले आफ्नै विरुद्ध आक्रमणको विरुद्ध लिनेछ भनियो । त्यसबेला नेहरूको बक्तव्य तिब्बतमा भइरहेको घटनाक्रमको सन्दर्भमा आएको थियो । यो बक्तव्यलाई भारतीय परराष्ट्र मन्त्रालयका प्रवक्ताले १९५०को सन्धि अनुकुल ठहराएको थियो । तर नेपालमा सबैतिरबाट आलोचना र विरोध गरिएको १९५० को सन्धिलाई पुनः सक्रिय तुल्याउने त्यो प्रयासले नेपाल उत्तेजित र सम्बेदनशील भयो । प्रधानमन्त्री

बीपीले नेपाल आफ्नो सुरक्षा गर्न सक्षम छ भन्नुभयो । त्यो बक्तव्य पछि भारतीय कर्मचारीतन्त्रको एउटा समूह बीपीलाई भारत विरोधीको रूपमा प्रचार गर्न सक्रिय भयो । त्यहि अनुक्रममा २०१७ साल पुस १ गते संसद बिघटन र प्रधानमन्त्री बीपीको गिरफ्तारी बन्न थाल्यो । नेपालका प्रथम निर्वाचित प्रधानमन्त्री बीपी कोईराला विरुद्ध नयाँ दिल्लीमा सुरु भएको अप्रशन्नता षडयन्त्रमा रूपान्तर हुँदै अन्तमा स्वयं प्रजातन्त्रका पर्याय भनिएका प्रधानमन्त्रीकै सुभाष, प्रोत्साहन र सहमति बीपीको बरखास्तगी र गिरफ्तारीको प्रेरक बन्नपुग्यो ।(उहि पाण्डे पृष्ठ २२२) । त्यसैले उक्त कदम पनि राजा महेन्द्रले भारत पक्षबाट समर्थन प्राप्त भएपछि संचालन गरेकोमा कुनै शंका छैन ।

महेन्द्र साह्रै चतुर राजा थिए । देशको अवस्था र नेपाली काँग्रेसको रवैया देखेर देश उभो लाग्ने अवस्था नदेखेर नै दलगत भयो कति भएन । त्यो आन्दोलन पनि भारतमा बेलायती शासनको प्रत्यक्ष शासन अन्त्य भएर भारतकै जनताको भनिएको बेलायतको अप्रत्यक्ष शासनको छायाँ मात्र थियो भन्दा फरक नपर्ला । त्यस आन्दोलन राणा शासन विरुद्ध लक्षित भएपनि राणाहरूले जनतालाई शोषण गरेर आर्जन गरेको सम्पत्ति रोक्ने कुनै माध्यम अपनाएन । फलस्वरूप नेपालको धन सम्पत्ति भारतमा धेरै लगे । त्यस बेलाका बुढापाकाको कथन अनुसार देशभर साँझपखदेखि खुब हल्ला हुन्थ्यो- आयो ! आयो ! कहाँबाट को आयो ? के आयो ? साधारण जनतालाई केही थाहा थिएन । अखिर त्यो त नेपालको सम्पत्ति राणाहरूले भारतमा लान उनकै मतिथारहरूलाई हल्ला गराएको सावित भयो । यसरी त्यो आन्दोलन नेपाली जनताको भरोसामा भन्दा भारतीय इच्छा बर्मोजिम भारतीय स्वार्थ शिद्ध गर्न भएको प्रमाणित भएको छ । फलस्वरूप १९५० को सन्धि गरेर नेपालको सार्वभौम सत्तामा थस पुग्ने गरी आफू सत्तामा बस्नकै लागि गरेको परिणामले देखाएको छ । नभए आफ्नो देशलाई घाटा हुने गरी कोशी ९९ वर्षको लागि भारतको नियन्त्रणमा जाने गरी कसरी सम्झौता गर्छ । त्यसको अर्थ आफू सत्तामा बस्नकै लागि भारतीय शासक वर्गको गुलाम बन्न स्वीकार गरेको प्रमाणित हुन्छ ।

२०४७ सालको आन्दोलन

यस आन्दोलनको सुरुवात नेपाली काँग्रेसका वरिष्ठ

नेता गणेशमान सिंहको निवास चाक्सीबारीबाट बहुदलीय व्यवस्था स्थापना सभामा प्रमुख अतिथि भारतीय पूर्व प्रधानमन्त्री चन्द्र शेखर थियो । उक्त आन्दोलनमा भारतीय पक्षबाट प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष सहयोग गरे । फलस्वरूप नेपालमा आन्दोलनहरू चर्किए नेपालमा बहुदलीय व्यवस्था स्थापना भएपछि सो आन्दोलनको सहयोगी भारत लाई रिक्काउन नेपालमा स्थापना भएर बामे सदैँ गरेको कारखानाहरू जो जन जिविकाको लागि अति आवश्यक वस्तुहरू उत्पादन गर्ने सबै कारखानाहरू बाँसबारी छाला तथा जुत्ता कारखाना, भुकुटी कागज कारखाना, आदि धेरै उद्योगहरू नीजिकरणको नाममा सिन्की मोलमा नीजिलाई बेच्यो । तर नीजिकरण भएका कुनै पनि उद्योगले उत्पादन गरेन । बरु त्यसमा जडान गरेको सबै यन्त्रहरू बेचे । त्यस बेलामा सत्ता सम्हालेको नेपाली काँग्रेसले त्यसको असर के हुन्छ नसोची आफूलाई सत्तामा बिराजमान गराउने भारतीय पक्षलाई रिक्काउन उसैको निर्देशन अनुसार गरेको प्रमाणित हुन्छ । देशको सबै उद्योगहरू त्यसको मालिक त्यस बेलाको अर्थमन्त्री रामशरण महत हो कि ? अरु नै हो ? खोज्न नै बाँकी छ । अरु बाँकी रहेको उद्योग एमालेको कार्यकालमा बेचबिखन गरेर सिध्यायो परिणामले यहि भन्छ । अब प्रश्न उठछ यी ठूला भनिने पाटीका नेताहरू नेपाल बनाउन आएका कि बिगार्न आएका ? पाठक साथीहरू आफै निर्णय गर्नु बेश हुनेछ । आफ्नो देशमा उत्पादनका सबै साधनहरूलाई ध्वस्त बनाएर अरुको सहारामा देश निर्भर रहनु पर्ने नीति बनाउने जो कोहि पनि जानेर वा नजानेर देश विरोधी सावित हुन्छ । नेपालमा बहुदलीय व्यवस्थाको अन्तिम प्रधानमन्त्री कृष्णप्रसाद भट्टराईलाई भेटेर फर्कदा राजिव गान्धीले नेपाल टेलिकमका विजय कुमारसँग भन्नुभएको थियो, 'अहिले नेपालमा जे परिवर्तन देख्नु हुन्छ ,त्यो मैले प्रधानमन्त्री छुँदा गरेका केही निर्णयहरूकै परिणाम हो । आफ्नो दावी स्पष्ट गर्दै राजिवले तीन महिना पहिले पनि भन्नुभएको थियो । जुन ढंगबाट नेपाल हिँड्यो मैले जबरजस्ती नै केहि गर्ने पत्थो, त्यसैले नेपाल माथि नाकाबन्दी लगाएँ । अहिले नेपालमा जुन प्रजातन्त्र आएको छ, त्यो मेरै सहाराबाट आएको हो ।' (उहि कुटनीति र राजनीति पृष्ठ २४८) यति धेरै प्रमाण हुँदा हुँदै २०४८ सालको प्रजातन्त्र हामीले ल्याएको भनेर दावी र हकदार घोषणा गर्ने नेपालका ठूला दलका शीर्ष भन्ने नेताहरूको नाक कसरी कहाँ देखाएर हिँड्ने लाज नभएपछि नाङ्गै हिँडे पनि भैहाल्छ । हाम्रा नेपाली नेताहरू यस्तै छन् र आफ्ना कार्यकर्ताले पनि यस्तै गरोस् भन्ने चाहना राख्छन् । त्यसैले यस्ता दलहरूको लहैलहैमा हिँडे नेपालीले देशको शिर निहुराएर हिँड्नु बाहेक केही बाँकी रहने छैन । आफ्नो उत्पादनका सबै साधन समाप्त गरेर देश विकास गर्ने उल्टो बृद्धि यी नेताहरूलाई कस्ले दियो ? सबैले बुझ्नु जरुरी छ ।

२०५२ सालको माओवादी आन्दोलन

२०४८ साल बैशाखमा गरिएको पहिलो संसदीय चुनावमा बाबुराम भट्टराईको संयोजकत्वमा गठित संयुक्त जनमोर्चाको तर्फबाट चुनावमा भाग लिएर ९ वटा सिट जितेको संजमोले २०५२ सालमा आएर प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवालाई ४० सुत्रीय माग अधिसारी संसद भनेको खसीको टाउको देखाएर कुकुरको मासु बेच्ने संस्थाको शंज्ञा दिएर सशस्त्र युद्ध गर्न थालेको माओवादी २०६२, २०६३ सालमा आफै संसदमा कुकुरको मासु बेच्न आयो । पहिलो संविधान सभामा बहुमत प्राप्त गरेर एक महिना सरकार चलाएको माओवादीका अध्यक्ष प्रचण्डले सरकार चलाउन नसकेर ९ महिनाको अवधिमा सरकार छाड्नु पत्थो । प्रचण्ड प्रधानमन्त्री बनेपछि भारतको राजकीय भ्रमणको अवसरमा भारतीय भूमिमा १० वर्षे युद्धमा आफू आठ वर्षभन्दा बढि भारतकै भूमिमा बसेको उजागध गरेर आफ्नै पोल खोलेपछि धेरै नेपालीको आँखामा लागेको पर्दा खुल्यो । वास्तवमा माओवादी युद्ध भारतीय इच्छा अनुसार भारतीय डिजाइनमा भएको धेरै उदाहरण र प्रमाणहरू सुधिर शर्माज्यूको प्रयोगशालामा व्यक्त भैसकेको छ । त्यसमा नेपाली सत्ता स्वार्थमा लतपतिएका ठूला दलको नेताहरू र नेपालका उच्च ओहदामा बसेका व्यक्तिहरू जो आफ्नो नीजि स्वार्थको लागि देश र जनतालाई बलि चढाउन समेतपछि परेन । आफू सत्तामा टिक्नको लागि माओवादीको घुर्की देखाउन पनि प्रयोग गरेको छ । अहिलेको संयुक्त सरकार भनेको माओवादीको टाउकोको मोल तोक्ने नेपाली काँग्रेसका शेरबहादुर र स्वयं माओवादी गठबन्धन हो । नेपाललाई आमूल परिवर्तनको नाममा नेपालको भ्रण्डा फेर्ने राष्ट्रिय जनावर फेर्ने नयाँ नेपाल बनाउने नेपालको इतिहास नै मेटिने गरी संरचनाहरू नष्ट गर्ने आदि कामहरू माओवादीले धेरै गरे । हालै मात्र निर्वाचन आयोगको अगाडि पूर्व माओवादीका नेत्री हालको नयाँ शक्ति पार्टीका नेत्रीले 'नेपाल खारेज गर' भनेर नारा दिनुले उनीहरूको भित्री मनसाय प्रकट गर्छ । कहिले काहिँ धेरै उत्तेजित भएको बेला मानिसले आफ्नो भित्री मनदेखिको भाव प्रकट गर्दछ । त्यो त्यही उजागर हो जो ठम्याउन सकेन ।

अन्त्यमा

माथि उल्लेखित भनाई र गराईले नेपालमा हालसम्म भएको सबै आन्दोलनहरूको परिणामले देशलाई समृद्ध बनाउने, विकास गर्ने जे जस्तो नारा लगाए पनि परिणामले देश भन्नुभन्नु धरापमा फस्दै गएको प्रमाणित हुँदै गएको छ । २०४८ सालतिर नेपाली काँग्रेसको एकमना सरकार बनेको बेला तत्कालिन श्री ५ को सरकारका उच्चतहका कर्मचारी वर्गहरू निर्वाचित सरकार देखेर धेरै आतिएको थियो । उनीहरूले गर्दै आएका भ्रष्टाचारहरू र हालीमुहालीका कामहरूको पर्दा खोलिने डर निकै देखिन्छ । उनीहरू धेरै आतिएको आभासहरू उहाँहरूको अनुहारका रेखाहरूले प्रस्ट देखाउँथे । तर केही महिनाको अन्तरालमा धेरै फरकहरू भए । ती भ्रष्ट



- श्रीकृष्ण मर्हजन
पूर्व उपसचिव

कर्मचारीहरूको अनुहार भन्नुभन्नु तेजिलो र चमकदार बन्दै आयो । कारण खोतलेर जाँदा रगत पिउन नपाएर सिकुटे बनेका, जुका जस्तै बनेका यी नेताहरूले देश र जनताको समस्यालाई सल्टाउने काम भन्दा व्यक्तिगत लाभहानीमा व्यस्त भएपछि भ्रष्ट कर्मचारीहरूको मनोबल उकासियो । हेर्दाहिँदै नेताहरू देश सिकुटे बनाएर आफू मोटाउन थाले । कृषि प्रधान देश भनेर चिनिने नेपाल अरु देशलाई खाद्यान्न निर्यात गर्ने र अनुदान दिने खाद्यान्न आयात गर्नु पर्ने देशमा परिणत भयो । ती नेताहरूले विभिन्न बहना गरेपनि यो यथार्थ हो । नेपालमा निरंकुश भन्ने पञ्चायत व्यवस्था समाप्त भएको २५ वर्ष पूरा भएर २६ वर्षमा प्रवेश भएको छ । उक्त समयको लेखाजोखा गर्ने हो भने नेपाली काँग्रेसको एकमना सरकार मिलिजुली सरकार गरी २०५८ सालसम्म केही समय बाहेक अधिकांश समय नेपाली काँग्रेसले मिलिजुलि र एकलौती शासन गरेको छ । दरबार हत्याकाण्डपछि भारतीय शासकहरूले पालेका कुर्कयका नामले कम्युनिष्ट घोषणा गरेको माओवादी पनि भारतीय शासकको रोहबरमा दिल्ली सम्झौतापछि एकमना सरकारदेखि मिलीजुलि सरकारमा धेरै सामिल भयो । तर नेपालको आर्थिक विकासको गति दिन पर दिन गिरेर गएको छ । रोजगारीको नाममा नेपालीहरूलाई विदेशमा पठाउने र आफूले रोजगारी नदिने भएको उद्योगहरू सबै बन्द गरेकै कारणले आज नेपालीहरू विदेशमा रोजगारीकै अमानवीय व्यवहारमा सहन बाध्य पारिएको छ । हुनत यी सबै दलहरूको इतिहास पल्टाएर हेरेमा 'विदेशी भर्ति केन्द्रहरू बन्द गर' भन्ने नाराहरू धेरै दिए । तर सरकारमा बसेर ती केन्द्र बन्द गरेन बरु अरु नयाँ भर्ति केन्द्रहरू म्यानपावरको रूपमा खडा गरेर उल्टो काम गरे । यी नेतृत्वमा बस्ने र त्यसको आसेपासेहरू दिन दुई गुणा रात चौगुणा घनाध्य बनेको छ । तर नेपालीहरू आज एक छाक खानको लागि ज्यानको बाजी राखेर विदेश जान बाध्य छन् । उक्त सानो तथ्याङ्कले ती नेताहरू देश बनाउन होइन देश लुट्न आएको सावित भएको प्रमाणित भइसकेको छ ।

अबका नेपालीहरू धेरै सचेत अवस्थामा पुगिसकेका छन् । अब पनि नेपाली जनताहरू यी दलको लहैलहैमा लाग्यो भने भोलि हाम्रा सन्ततिले हामीलाई सराप्ने छ । त्यसैले अब सबै सचिनुपर्छ भन्ने मेरो ठम्याई हो ।

सानो पार्टी, ठूला कद, ठूलो पार्टी, साना कद

– राजन फाजू

वर्षौदेखि हामीले ठूला पार्टीका सानो चित्त भएका नेतालाई पटक पटक देश हाँके जिम्मेवारी दिएर पठाउँ तर सधैं जनताको चित्त दुखाउने र ढाँट्ने कामबाहेक केही गरेन । अनि हामी त्यही नेताको गुनासो गर्दै फेसबुकको भित्ता भर्छौं । फेरि चुनाव आउँछ, फेरि त्यही ठूला पार्टीका मध्येबाट चुन्छौं । यो घटनाक्रम पछाडि ठूला पार्टीका केही कुतर्क रहेका छन् । यिनीहरूले कस्तो तर्क राखेर हामीलाई सम्झाउँछन्, ‘साना दलले गर्नसक्ने केही होइन, सानो दललाई भोट हाल्नु भनेको तपाईंको भोट खेर फाल्नु हो ।’ हामी यो कुतर्कलाई तर्क सम्भरेर सहज रूपमा ग्रहण गर्छौं । अनि नकचरो पार्टीमध्ये कुनै न कुनैले जित्छ, नै । फेरि अर्को चुनाव नआएसम्म हाम्रो गुनासोको श्रृंखला जारी नै भइरहन्छ । आफ्नो भोट खेर जाने भनेको के हो ? के हामीले भोट हालेकै पार्टीले चुनाव जित्नुपर्छ भन्ने छ र ? कसैको पक्षमा भोट हाल्नु भनेको अरू कसैमाथि असन्तुष्टि जनाउनु पनि हो । के हामी जुवा खेलिरहेका छौं, के हामी बाजी थापेर खेलिरहेका छौं, कि हामीले भोट

हालेकोले दलले जित्छ भनेर ? त्यसैले सानो पार्टीले चुनाव जित्ने होइन भनेर त्यही लाजशरम नभएका ठूला भनाउँदा पार्टीलाई नै भोट हाल्छौं भने यो हाम्रो ठूलो पाखण्डी हुनेछ ।

जब ठूला पार्टीले पार्टीभित्र गुण्डा हुल्छन्, हामी सर्वसाधारण त्यसको विरोध गर्छौं तर कहिल्यै जनताको गुनासोलाई आत्मसात गरेर त्यस्ता गुण्डालाई पार्टीबाट निष्काशन गरेको समाचार हामीले सुन्न पाएका छौं ? पक्कै पनि छैन । यसको अर्थ हो यिनीहरूलाई हामी जनताको सल्लाह, गुनासो कुनै सरोकारको विषय नै होइन । किनकि यिनीहरूलाई थाहा छ हामी जनता सजिलै ठगिने खालका छौं ‘खाए खा नखाए घिच’ भनेजस्तै विकल्प नहुँदा यही तथाकथित ठूला पार्टीलाई नै हामी जनताले रोज्नुपर्छ, उनीहरूको सोच रहेको हुन्छ ।

यी ठूला पार्टी भनेको कुनै कमसल खालको वस्तु बनाउने कम्पनीका विभिन्न उत्पादनजस्तै हुन् । कम्पनीले उपभोक्तालाई भुक्त्याउन उस्तै वस्तु भए पनि फरक फरक नाम राखेर बजारमा पठाउँछ । केही समयको

अन्तरालमा नयाँ नयाँ विज्ञापन आइरहेको हुन्छ । उपभोक्ता फरक वस्तु छानेको भ्रममा पर्छ । वास्तवमा जुन छाने पनि कमसल खालकै वस्तु पर्छ । त्यसरी नै अहिले यी ठूला पार्टीले भ्रमको पोकोरूपी घोषणापत्र जारी गर्दै जनतामाथि मजाक गरिरहेछन् । हुनै नसक्ने आश्वासन दिँदा पनि बहुसंख्यक जनता तिनीहरूलाई विश्वास गर्दैछन् । हाम्रो देश यस्तो ठाउँ हो जहाँ १५ मिनेटमा गोरो हुन्छ भनेर विज्ञापन गर्दा पनि पत्याएर अनुहारमा लाउने क्रिम खरिद गर्छन् । यस्ता अपरिपक्व हामी मतदाता भएसम्म यिनीहरूले यस्ता हावादारी घोषणापत्र जारी गर्न अलिकति पनि लाज मान्दैनन् । किनकि अधिल्लो घोषणापत्रमा उल्लेख भएका प्रतिबद्धता पूरा नहुँदा हामी जनताले यिनीहरूलाई केही गर्न सके त ? हो, यही नै कारण हो झूठ बोल्न यिनीहरू नडराउने । यिनीहरूलाई पुरानो घोषणापत्रमा उल्लेख भएका यो विषय पूरा गर्न नसकेकोमा कुनै लाज छैन, कुनै हिनताबोध पटकै छैन । किनकि यिनीहरूसँग ‘शरम’ भन्ने चिजै छैन । ‘नङ्गा नाचे हजार दाउ’ । यिनीहरूसँग

अनेक कुतर्क हुन्छन् । यी ठूला पार्टीका कुनै अर्थशास्त्रीले मलाई बुझाई दिनु कि ५ वर्षमा ५ हजार डलर प्रतिव्यक्ति आय कसरी हुन्छ भनेर ! यदि प्रमाणित गर्न सके म कबुल गर्छु ‘अबदेखि राजनीतिक टिप्पणी कहिल्यै गर्नेछैन ।’

अहिलेको अवस्थामा यी राजनीतिक दलप्रति असन्तुष्टि पोख्ने नेपालीको संख्या कुनै पनि दलले प्राप्त गरेको मतभन्दा बढी हुन्छन् । तर पनि यिनीहरूले नै शासन गरिरहेका हुन्छन् । किन यस्तो हुन्छ ? सर्वसाधारण जनताको आवाज धेरै भए पनि छरिएर रहेको हुन्छन् जसको कारण आवाज मधुरो हुन्छ जबकि पैसाको बलमा केही व्यक्तिलाई हातमा लिएर आवाजलाई कर्कस बनाउन सफल भएका छन्, यी ठूला पार्टी । ‘बोल्नेको पिठो बिक्ने’ भनेजस्तै यिनीहरू त्यही कुरालाई चर्को स्वरमा कराएर र बारम्बार दोहोर्‍याएर झूटलाई सत्य भएको भ्रम फैलाउन सफल हुन्छन् ।

भ । र त । य नाकाबन्दीविरूद्ध सम्पूर्ण जनता एक स्वरले विरोध जनाइरहँदा सबभन्दा पुरानो र प्रजातान्त्रिक पार्टी दम्भ गर्ने नेपाली काँग्रेसले ‘मालिक’

रिसाउला भनेर एक शब्द बोलेन, नाकाबन्दीविरूद्धमा । अझ नाकाबन्दी उच्चारण गर्न पनि डराइरहेको थियो । यसबाट प्रस्ट हुन्छ उनीहरूको उत्तरदायित्व नेपाली जनताप्रति थियो कि भारतप्रति ? बितेको समयमा यस्तो राष्ट्रघाती चरित्र देखाइसकेको दललाई फेरि भोट हाल्छौं भन्ने हाम्रो सोच नै अस्थिर मान्नुपर्छ । जुन हाम्रो पनि कमजोरी हो ।

भ्रष्टाचारीलाई १०० किलोको फूलको माला लगाएर पञ्चेबाजा बजाएर सिन्दूर जात्रा गर्दा सर्वसाधारण जनतालाई पटकै मनपरेको थिएन । त्यसको विरोधमा ठूलै आवाज उठेको थियो । तर यी तथाकथित ठूला पार्टीले जनताको आवाजलाई कदर गरेर यस्ता भ्रष्टाचारीलाई पार्टीबाट निष्काशन गरे त ? किनकि हामी जनताको चाहनासँग यिनीहरूलाई पटकै मतलब छैन । यिनीहरूलाई बढी विश्वास गुण्डाहरूमाथि हुन्छन् । धेरै जनताको विश्वास जित्न धेरै समय लगाउनु भनेको समय खेर फाल्नुजस्तै ठान्छन् बरू केही गुण्डालाई हात लिई छोटो समयमै तिनीहरूबाटै आफ्नो काम फत्ते गर्न मन पराउँछ, यी ठूला दल ।

अहिलेको अवस्थामा हामी जनताले भोट हाल्दा धेरै पक्षलाई ध्यान दिन नसके पनि कमसेकम एउटा पक्षलाई ध्यान दिनुपर्छ, त्यो भनेको उम्मेदवारको आर्थिक अनुशासन । यदि आर्थिक अनुशासनमा चुकेको पुरानो घटना छ भने त्यस्तो व्यक्तिलाई कुनै पनि बहानामा भोट त के क्षमा पनि दिन मिल्दैन । तिनीहरू धर्मको नयाँ लुगा लगाएर आउँछन्, तर आर्थिक अनियमिततामा चुर्लुम्म डुबेका हुन्छन् । ‘जसले निकै ठूलो पाप गर्छ त्यसैले ठूलो आवाजमा भगवानको नाम लिन्छ’ भनेजस्तै अधर्मीहरू धर्मको नाम लिएर जनता भड्काउँदै छन् र हामी जनता त्यही पापीको लहैलहैमा लागिरहेका छौं ।

अन्तमा, बितेको समयको अनुभवमा हावादारी गफमात्र गरेको प्रस्ट बुझ्दा बुझ्दै किन त्यही ठूला भनाउँदा पार्टीलाई भोट दिने ? यी तथाकथित ठूला पार्टीमाथि तपाईंको दन्डो भ्यापड हुनेछ जब तपाईंले सानो पार्टीको चुनाव चिन्हमा छाप हाल्नुहुनेछ । त्यसैले ‘ठूला पार्टीका सानो कद भएका होइन’, ‘साना पार्टीका ठूला कद भएकालाई छानौं ।’

एमालेको स्थानीय तहको निर्वाचनको घोषणापत्र हेर्दा

– निर्जला

‘सानो नानीको ठूलो धोती’ भन्ने उखानसँग एमालेको स्थानीय तहको निर्वाचन घोषणापत्रसँग मेल खान्छ । ५३ नम्बरसम्मको घोषणापत्रमा ३४ नम्बरसम्म भूमिका र एमालेको पञ्चवर्षीय योजना र देशको वार्षिक बजेटमा आउने गन्थन हो । उदाहरणको निम्ति ‘जनताको स्वशासन’, ‘लोकतान्त्रिक, बहुदलवादी, खुला, प्रतिस्पर्धात्मक, आर्थिक रूपले समृद्ध र उच्चस्तरको संस्कृतियुक्त नेपाली विशेषताको समाजवाद निर्माण गर्न नेकपा (एमाले) ले दृढ प्रतिज्ञा जाहेर गर्‍यो ।

‘नेपाली जनताको सपना: समृद्धि र समाजवादको स्थापना’, ‘अर्थतन्त्रमा तीव्र वृद्धि: विद्युत् ऊर्जाबाट आर्थिक समृद्धि’, ‘घरघरमा बिजुली: जनजनमा शेर’, ‘सामाजिक-आर्थिक रुपान्तरणको आधार: राष्ट्रव्यापी यातायात पूर्वाधार’, ‘हवाई र जलमार्गमा प्रगति: अन्तर्राष्ट्रिय सम्पर्कमा नयाँ गति’, ‘ठाउँ ठाउँमा केबलकार: पर्यटन उद्योगमा विस्तार’, ‘नेपाली अर्थतन्त्रको सबलीकरण: कृषिको

आधुनिकीकरण’ जस्ता अनुप्रासयुक्त राष्ट्रिय योजना सुन्दा कर्णप्रिय लाग्छ, तर व्यवहारमा एमालेको आफ्नै सरकारले किन गरेन होला भनी प्रश्न गर्ने धेरै ठाउँ छ- किनभने एमालेको नेतृत्वमा चारवटा सरकार नेपाली जनताले व्यहोरिसकेको छ । तर दिनप्रतिदिन हरेक क्षेत्रमा देशले दुर्दशा भोग्दैछ ।

त्यस्तै ‘कृषि भूमिमा पानी: सिंचाइमा लगानी’ ‘नेपालको पर्यटन: राष्ट्रको समृद्धि र पहिचानको साधन’, ‘समृद्धिको नयाँ चरण: व्यापक औद्योगिकीकरण’ को नाराभित्र एक प्रदेश एक आधुनिक औद्योगिक क्षेत्र घोषणा गर्न सक्नेले हरेक गाउँपालिका र नगरपालिकाले के-कस्तो उद्योग स्थापना गर्नेबारे किन मौन भन्ने प्रश्न उठ्नु स्वाभाविक छ । ‘रोजगारमूलक शिक्षा नीतिलाई’, ‘शिक्षालाई उत्पादन श्रमसँग मिलाउने नीति’ किन भन्न सकेन होला ?

‘सक्षम खेलाडी: प्रतिस्पर्धी खेलकुद’ ‘सुदृढ राष्ट्रिय सुरक्षा: राष्ट्रिय हित र स्वाभिमानको रक्षा’ विषय राष्ट्रियस्तरको छ भने

खेलकुदबारे जिल्लास्तरीय छ, तर स्थानीय स्तरको निर्वाचनमा नगर र गाउँबारे एमालेको घोषणापत्र मौन छ ।

एमालेको ‘दिगो र पर्यावरणमैत्री विकास: हरियालीयुक्त बस्ती र सुरक्षित आवास’ ‘शान्ति र समृद्धि: घर-घरमा अधिकार, गाउँ-सहरको विकासमा एमाले सरकार’ ‘सुविधा सम्पन्न गाउँ: आधुनिक नगर, स्वशासन र विकासका लागि व्यापक पूर्वाधार’ जस्ता नारामा एउटैमात्र व्यवहारिक कुरो उल्लेख छ जसलाई अन्य राजनैतिक दलले बारम्बार उठाउँदै आएको आवाज हो- ‘देशको आधा बजेट स्थानीय निकायमार्फत विकास-निर्माणको काम गर्न दिनुपर्छ ।’ तर यहाँ फरक भाषामा आएको छ- ‘... प्रदेश र स्थानीय तहहरूमा पूर्वाधार विकासका लागि राजश्वको ५० प्रतिशत हिस्सा उपलब्ध गराइने छ ।’

तर यही कुरा चार चार पटक सरकारको नेतृत्व गर्ने एमालेले आफ्नो सरकारले किन कार्यान्वयन गर्न सकेन ? जहाँसम्म

सुविधा सम्पन्न गाउँबारे उल्लेख छ- नेकाको घोषणापत्र भन्दा पछि छ, जब कि त्यो समेत अधुरो र पूर्व सरकारहरूले किन गर्न सकेन भन्ने प्रश्न तेर्सिने ठाउँ छ । ‘तुइनहरूलाई एकै वर्षभित्र भोलुङ्गे पुलद्वारा विस्थापन गरिने’ विषय त ओली सरकारकै बेला घोषणा भइ सकेको र कतिकाम पनि भइसकेको विषयलाई पुनः एमालेको घोषणापत्रमा आउनुको कारणप्रति जिज्ञासा जानु स्वाभाविक छ ।

‘थप ९ वटा नयाँ महानगरपालिकाहरू घोषणा गरिने’ प्रवृत्तिले हरेक गाउँ बस्तीलाई नगरपालिका घोषणा गर्नु सरह नै हो । अहिले नै गाउँ विहीन बनाउँदै नेपाल एउटै महानगरपालिका घोषणा हुने सम्भावना देखिन्छ ! नगरपालिका र महानगरपालिका घोषणा गर्दै जाने र ढल, सडक, उपचार पोखरी, फोहर बन्दोबस्त, बस पार्कहरू निर्माणबारे चुप लाग्ने हो भने एमाले, नेपाली काँग्रेस र ‘माओवादी’ दलले देशभर गाउँ र बस्तीलाई राजधानीजस्तै ‘धूलमाण्डु’, ढलमती, अपराधको

केन्द्र र बेरोजगारको केन्द्र बन्ने विषयमा फरक पर्नेछैन ।

यही स्थितिमा दैनिक ५ लाख पर्यटक भित्र्याउने योजना ‘नेपालको पर्यटन व्यवस्था’ लाई अराजकताको नाम दिएमा फरक पर्नेछैन । १० भागको एक भाग मात्रै पूरा हुने विषयमा बढी धक्कु लगाउनुभन्दा मुखले २ भनेर ४ गर्न पाए त्यही नै फलदायी हुनेछ । हरेक कुरा एक एक पाइला गरेर लक्ष्य पूरा गर्नुभन्दा गफ लगाउने प्रवृत्ति गलत सावित भइआएको छ ।

शिक्षालाई गुणस्तरीय बनाउन बजेटको २० प्रतिशत होइन बरु शासक दलहरूले आफ्ना शिक्षक हुन अयोग्य कार्यकर्ताहरूलाई शिक्षक नबनाउने हो भने भ्रष्टाचारी र पक्षपातीहरूलाई शिक्षा अधिकारी नबनाउने हो र शिक्षा क्षेत्रमा भागबण्डा नगर्ने प्रतिबद्धता नेका, एमाले, ‘माओवादी’ र अन्य सत्तामा बस्ने दलहरूले प्रतिबद्धता गरे पुग्छ । नत्र सरकारको लगानी नभएको निजी विद्यालयहरूको स्तरको मापदण्ड प्रवेशिका

परीक्षालाई बनाउँदा शासक दलहरू लज्जित हुनुपर्ने स्थिति छ । ‘शिक्षालाई उत्पादन श्रमसँग मिलाउने’ नीति स्वीकार गर्दा पूरा हुने विषयमा लामा लामा कुरा उल्लेख गर्नु समयको बर्बादी हो । शिक्षा र स्वास्थ्य सेवा निःशुल्क भन्नु पर्ने मा ‘नागरिकहरूलाई अनिवार्य स्वास्थ्य बीमा’ र अन्य केन्द्रीय र प्रदेशसँग जोड्दा सबै अण्डा एउटै टोक्रिमा राखेसरह खतरनक काम नहुन बेर छैन । केन्द्रीय सरकारमा हुने कुनै पनि सरकारको दल-बदल र ‘म्युजिकल चेयर’ बाट प्रभावित नहुने गरी स्थानीय तहको विकास-निर्माण र गाउँ र नगरको सेवालाई सरल द्विविधाहीन बनाउनु आवश्यक छ ।

एमालेको स्थानीय तहको निर्वाचन घोषणापत्रमा सरकारको बजेट र संसदीय निर्वाचनको घोषणापत्रको गन्ध आउँछ । हुनसक्छ- घोषणापत्रका लेखक र समितिका सदस्यहरू अहिले पनि आफू सरकारमा रहेको भ्रम पाल्छन् भन्ने प्रस्ट हुन्छ ।

नयाँबजार क्लव कीर्तिपुरद्वारा आयोजित नगर प्रमुख पदका उम्मेदवार र मतदाताबीच आयोजना गरिएको अन्तरक्रिया कार्यक्रम व्यक्त गरिएका विचार एवं प्रतिबद्धता

सांस्कृतिक पहिचान बोकेको कीर्तिपुर नगरको संरक्षण गर्ने
- राजकुमार नकर्म, मेयर, नेपाली काँग्रेस

कीर्तिपुरको नगरको सांस्कृतिक पहिचानले भरिएको नगर हो । यसको संरक्षण र सम्बर्द्धन गर्नु मेरो पहिलो कर्तव्य हुनेछ । खानेपानीको समस्यालाई तत्काल समाधान गरिनेछ । स्वास्थ्य बीमालाई प्राथमिकता दिई सबैलाई स्वास्थ्य सेवामा पहुँच पुऱ्याइने छ । विश्वविद्यालय रहेको कीर्तिपुरलाई शैक्षिक केन्द्रको रूपमा विकास गर्नेछ, ढल निकास, बाटोको व्यवस्थित विकास, शैक्षिक बेरोजगार युवालाई रोजगार दिने प्रयत्न रहनेछ भने म कुर्सिमन्दा पनि कामलाई प्राथमिकता दिनेछु ।

अधिकारबाट बञ्चितलाई अधिकार दिइने

- शान्ति महर्जन, मेयर, गान्धीवादी पार्टी नेपाल
कीर्तिपुर नगरपालिकामा स्थानीय अधिकार सुनिश्चित गर्नेछ, महिलाहरुपनि पुरुष सरह काम गर्ने भएकोले महिला सशक्तिकरण प्रभावकारी ढंगले अगाडि लानेछ, बजेटको पारदर्शिता हुनेछ, सरकारी कर ठूला र साना व्यापारी, उद्योगीलाई व्यापार अनुसारको कर तिराउने, सिम भ्वाहिटीलाई जलाधार क्षेत्र घोषणा गर्नेछ ।

मेरो तलब गरिव विद्यार्थीलाई खर्च गर्नेछ

- ई. ध्रुव महर्जन, मेयर, नयाँ शक्ति पार्टी
मेरो तलब गरिव विद्यार्थीहरुलाई खर्च गर्नेछ, १ महिनाभित्र खानेपानीको व्यवस्थापन गर्नेछ, हरियाली शहर बनाइनेछ, सहकारी संस्थालाई व्यवस्थापन गरिनेछ, पोलिक्लिनिक संचालनमा ल्याई स्वास्थ्य सेवा दिनेछ । सुन्दरीघाटको फोहोर पानी खुवाउने कार्यमा सक्रिय रहेका राजकुमार नकर्मले खानेपानी समितिबाट राजीनामा दिनुपर्ने ।



भूकम्प पीडितलाई स्ववासी जग्गाधनी लालपूर्जा दिने
- रमेश महर्जन, मेयर, नेकपा एमाले

भूकम्प पीडितहरुले स्ववासी घरजग्गा नभएको कारण अनुदान रकमबाट बञ्चित हुनुपरेकोले स्ववासी भूकम्प पीडितलाई घरजग्गा धनीको लालपूर्जा दिनेछ, उब्जनी जग्गालाई संरक्षण गरी उर्वरभूमि बनाइनेछ, बालबालिकालाई खेलमैदानको व्यवस्थापन गर्नेछ, खानेपानीको व्यवस्थापन तदारुकताका साथ गर्नेछ ।

स्थानीय तह निर्वाचन- २०७४ मा विभिन्न राजनैतिक दलहरुको घोषणापत्र अध्ययन गरी आफ्नो अमूल्य मत हाम्रोलाई होइन राम्रोलाई मतदान गरौं ।

समस्या देखाएर मत तान्नु गलत

- बच्चुराम श्रेष्ठ, मेयर, राप्रपा
निर्वाचनको समयमा मात्र मत माग्नु जनताको समस्या देखाइने प्रवृत्ति गलत छ । पर्यटन बोर्डले कीर्तिपुरलाई कालो सूचीमा रोक्नेकोलाई त्यस सूचीबाट हटाउन पहल गर्ने, चोभारमा ठ्यूठावर स्थापना गर्ने र मच्छेगाउँमा पिक्निक स्पटको रूपमा विकास गर्ने, फोहोर मैला व्यवस्थापनमा जोड दिनेछ, भूकम्पपीडितलाई नक्सा पासमा १ स्ववाचरको १ रुपैयाँ मात्र लिई सेवा दिनेछ ।



त्रिविसँग सहकार्य गरी शिक्षामा थप योगदान दिने
- हिराबहादुर महर्जन, मेयर, माओवादी केन्द्र

कीर्तिपुर नगरलाई सफा र स्वच्छ राख्न फोहोर मैलाको व्यवस्थापन गर्नेछ, हरियाली कीर्तिपुर नगर बनाइनेछ, कीर्तिपुरमा सुस्सा बन्दरगाह बनाई व्यापारिक केन्द्र बनाइनेछ, शिक्षा र स्वास्थ्यमा विशेष योजना ल्याइनेछ, त्रिविसँग सहकार्य गर्दै शिक्षाको विकासमा विशेष ध्यान दिनेछ । पृथ्वी नारायण शाहले ३/३ पटक आक्रमण गरी विजय गरेको ऐतिहासिक नगरीको ओम्केलमा परेको पहिचानलाई उत्थान गरिनेछ ।

ज्येष्ठ नागरिकको लागि आदर निकेतनको व्यवस्थापन गर्ने
- हरिकुमार महर्जन, मेयर, नेमकिपा

ज्येष्ठ नागरिकहरुका लागि व्यवस्थित ढंगले आदर निकेतनको व्यवस्था गर्नेछ । भ्रष्टाचारलाई नियन्त्रण गरी इमानदार र नैतिकवान नागरिक बनाउने, नगरको फोहोर मैलालाई व्यवस्थित गर्ने, ढल निकासलाई उपचार पोखरी बनाई सिंचाईमा प्रयोग गरिने, खानेपानी मुहान क्षेत्रलाई जलाधार क्षेत्रको रूपमा घोषणा गरी व्यवस्थित वितरण प्रणाली अवलम्बन गर्नेछ, शिक्षा र स्वास्थ्य विशेष ध्यान दिई योग्य नागरिक तयार गर्नेछ, नगरको कला संस्कृति र सम्पदाहरु संरक्षणगरी पर्यटन उद्योगलाई प्रोत्साहित गर्ने, वडावडामा शिशुशालाको व्यवस्थापन गरी बालउद्यान खोल्न प्रयत्न गर्ने, टोलटोलमा खेलकुदको विकास गर्ने ।



पर्सि रातिदेखि मौन समय के गर्न पाइन्छ, के पाइदैन ?

स्थानीय तह निर्वाचन आचार संहिताअनुसार मौन अवधिमा पालना गर्नुपर्ने आचरण यस्ता छन्:
१) निर्वाचन प्रचार प्रसार गर्न र मत माग्न नहुने,
२) मौन अवधि सुरु हुनुभन्दा अगाडि मतदान केन्द्रको ३०० मिटर वरिपरि राखिएका आ-आफ्ना निर्वाचन चिन्ह तथा प्रचार र प्रसारका सामग्री हटाएको हुनुपर्ने,
३) एसएमएस, फेसबुक, भाइबरजस्ता विद्युतीय माध्यमद्वारा प्रयोग गरिने सामाजिक सञ्जालमार्फत मत माग्न र निर्वाचन प्रचारप्रसार गर्न नहुने,
४) उम्मेदवार र राजनीतिक दलको निर्वाचन चिन्ह अंकित पहिरन, टोपी, स्टीकर, लोगो, भोला, ट्याटुजस्ता सांकेतिक सामग्रीको प्रयोग गर्न, बिक्री गर्न वा प्रदर्शन गर्न वा गराउन नहुने,
५) उम्मेदवार र राजनीतिक दलको प्रचारप्रसार हुने गरी कुनै समाचार वा सूता प्रकाशन वा प्रसारण गर्न नहुने ।
त्यसैगरी मतदानको दिन पनि दल, मतदाता, उम्मेदवारलगायतले पालना गर्नुपर्ने

आचरण आयोगले तोकेको छ । मतदानको दिन पालना गर्नुपर्ने आचरण:
१) मतदातालाई शान्तिपूर्वक मताधिकारको प्रयोग गर्न दिनुपर्ने,
२) मतदानमा खटिएका कर्मचारी र सुरक्षाकर्मीलाई सहयोग गर्नुपर्ने,
३) मतदान केन्द्रमा रहेको राजनीतिक दल वा उम्मेदवारको प्रतिनिधिले निर्वाचन चिन्ह वा संकेत नभएको पहिरन, परिचयपत्र र व्याजमात्र प्रयोग गर्नुपर्ने,
४) कुनै किसिमको सवारी साधन प्रयोग गरी आवत जावत गर्न वा कसैलाई पनि लाने वा ल्याउने गर्न नहुने, तर, शारीरिक रुपले अशक्त वा हिँड्दुल गर्न नसक्ने मतदाताको लागि मतदान अधिकृतले तोकिएको सवारी साधन प्रयोग गर्न सकिनेछ ।
५) उम्मेदवार, मतदाता, प्रचलित कानूनले अनुमति दिएका व्यक्ति आयोगले अनुमति दिएका व्यक्ति मतदान केन्द्रमा प्रवेश गर्न नहुने,
६) मतदातालाई मतदान गर्न जान वा मतदान गर्नबाट बञ्चित गराउने अभिप्रायले कुनै काम गर्न वा गराउन नहुने ।

निर्वाचन आयोग, नेपाल
ELECTION COMMISSION, NEPAL

गाउँपालिका/नगरपालिका निर्वाचन

२०७४

गाउँपालिका/नगरपालिका निर्वाचनलाई स्वतन्त्र, निष्पक्ष र विश्वसनीय बनाउन सबै पक्षबाट सहयोग पुऱ्याऔं ।

मतदान मिति : २०७४ साल वैशाख ३१ गते

मतदान समय : बिहान ७ बजेदेखि साँझ ५ बजेसम्म

www.election.gov.np
info@election.ntc.np

बौद्ध संगीतमा चापागाउँको चन्द्रभैरव उत्कृष्ट

कीर्तिपुर । २५६९ औं बद्ध जयन्तीको उपलक्ष्यमा आयोजित नवौं बौद्ध संगीत जागरण कार्यक्रम २०७४ वैशाख २३ गते शनिबार कीर्तिपुर गुप्तस्थित त्रिरत्न कीर्ति विहारमा सम्पन्न भयो ।

उक्त संगीत प्रतियोगितामा चापागाउँ ललितपुरको चन्द्र भैरव भजन मण्डल उत्कृष्ट भएका थिए भने काठमाडौं असनको श्री अन्नपूर्ण ज्ञानमाला भजन खलः उत्कृष्ट पुचः गायनबाट पुरस्कृत भएका थिए । त्यसैगरी उत्कृष्ट रचनामा कीर्तिपुरको पालुवाः ज्ञानमाला भजन खलःले प्राप्त गरेको थियो ।

उत्कृष्ट भजन खलःलाई प्रमुख अतिथि अखिल नेपाल भिक्षु कीर्तिपुरका नगरप्रमुख..... शक्ति पाटीका उम्मेदवार ई. ध्रुव महर्जन, देशभक्त जनगणतान्त्रिक मोर्चा नेपाल (मोहन वैद्य)का उम्मेदवार शारदा महत्त महर्जन, गान्धवादी पार्टीका शान्ति महर्जनले आ-आफ्नो प्रतिबद्धता प्रस्तुत गरेका थिए ।

प्रमुख पदका उम्मेदवारहरूले आफ्नो प्रस्तुति सके लगत्तै प्रश्न छनौट समितिले छनौट गरेका प्रश्नहरू सम्बन्धित उम्मेदवारहरूलाई प्रश्न सेधेका थिए ।

नेपाली काँग्रेसका उम्मेदवार राजकुमार नकमीलाई खानेपानी र सहिद स्मृति प्रतिमा रहेको पोखरीबारे सोधेको थियो भने हिराबहादुर महर्जनलाई किन उम्मेदवार दिएकोबारे र ई.ध्रुव महर्जनलाई खानेपानीबारे र रमेश महर्जनलाई प्रश्न गर्दापछि पत्रिकामार्फत् जवाफ दिने भन्दै ठूला दलका उम्मेदवारहरू पूरा

महासंघका अध्यक्ष भिक्षु मैत्री महास्थवीरले पुरस्कार प्रदान गर्नुभएको थियो ।

सो कार्यक्रमको निर्णायक मण्डलमा वरिष्ठ संगीतकार र भजन शिरोमणी किरण शाक्यको संयोजकत्वमा संगीतकर्मी जनकलाकार भृगुराम श्रेष्ठ र संगीतकार प्रविण मोहन प्रसाद जोशी, प्रा. सुवर्ण शाक्यको समूहले गर्नुभएको थियो ।

कार्यक्रम बौद्ध जागरण समितिका अध्यक्ष धर्म बहादुर शाक्यको सभापतित्वमा भएको थियो ।

सो कार्यक्रमको व्यवस्थापन त्रिरत्न कीर्ति विहारका समग्र ज्ञानमाला भजन खलले गरेको थियो ।

समय नबसी बाहिरिएका थिए । आयोजकसँग प्रश्नको चाङ्ग ती नै तीन ठूला दलमाथि थियो तर आयोजकले उम्मेदवारहरूलाई कार्यक्रम अवधिभर धैर्यतामा राख्न नसकेपछि समयको पावन्दी भन्दै ४ बजे कार्यक्रमलाई अन्त्य गरेका थिए ।

कृष्ण क्याटरिङ्गको व्याडमिन्टन कोर्टमा खचाखच भरिको दर्शकको जिज्ञासाको जवाफ सम्बन्धित उम्मेदवारहरूले नदिएपछि दर्शक दीर्घाले खल्लो महसुस गरेका छन् र यस्तो प्रवृत्तिले नगरवासीको सेवा गर्ला र ? भन्ने गाईगुई गरेको एक सहभागीले जनाएका छन् ।

आयोजक नयाँबजार क्लवको सामाजिक दायित्व अनुसार मेयर पदका उम्मेदवार र मतदाताबीच पुलको काम गर्न सफल भएको छ । कार्यक्रमको अन्त्यसम्म नेमकिपा, नयाँ शक्ति, राप्रपा, देशभक्त जगजमो र गान्धवादी पार्टीले आयोजकको मन जितेका थिए ।

ईरिटेबल वावेल सिन्ड्रोमः लक्षण तथा उपचार

— डा. ललितकुमार मिश्र

पेटसम्बन्धी रोग धेरै नेपालीहरूमा देखिने प्रमुख समस्या हो । अधिकांश पेटको रोगलाई औषधोपचारबाट निको पार्न सकिन्छ । तर कतिपय पेटका समस्या यस्ता पनि छन् जसलाई पूर्णरूपले निको पार्न सकिँदैन । यसरी पूर्णरूपले निको पार्न नसकिने पेटसम्बन्धी समस्या हो- ईरिटेबल बाबेल सिन्ड्रोम (आईबीएस) ।

विश्वमा नै पेटसम्बन्धी रोग भएका मानिसहरू मध्ये २० देखि २५ प्रतिशतमा यो समस्या हुन्छ । नेपालमा पनि पेटसम्बन्धी समस्याबाट पीडित भएकाहरूमा आईबीएस एक मुख्य स्वास्थ्य समस्या नै हो ।

केहो आईबीएस ?

आईबीएस एक प्रकारको यो यस्तो पेटसम्बन्धी रोग हो जसले हाम्रो ठूलो आन्द्रा (कोलोन)लाई प्रभावित गर्दछ । जसको कारण आन्द्राको गतिमा असन्तुलन हुन जान्छ । फलस्वरूप ठूलो आन्द्राको रिदम (गति) मा सुस्तपना वा तीव्र गति आउँछ । जसको कारण प्रायः पेट दुख्ने, पेटमा वायु भरिने, पातलो दिसा वा कब्जियत हुने, पेट बटारिनु, आदि समस्या देखिन्छ । यस्ता असहज संकेत तथा लक्षणको बाबजुद पनि पेटमा भने कुनै खराबी देखिँदैन र कुनै प्रकारको स्थायी क्षति भने हुँदैन ।

यस प्रकारको पेटको समस्यामा खाना राम्रोसँग नपच्नु, दिसा खलास नहुनु, पखाला लाग्नु, ग्यासले गर्दा पेट फुल्नु, पेटमा ऐठन (बाउँडिएर) भएर दुख्नु, खान मन नलाग्नु, असजिलो हुनु, आदि जस्तो पेटसम्बन्धी समस्यालाई

ईरिटेबल बाबेल सिन्ड्रोम (आईबीएस) भनिन्छ ।

चिकित्सा विज्ञानले यसलाई रोग भनेको छैन । यो केवल आन्द्राको कार्य क्षमतामा आएको असन्तुलन मात्र हो भनेको छ । यस अवस्थामा पाचन प्रणाली ठीकसँग काम गर्दैन । यसको कारणले अल्सर र क्यान्सर हुँदैन र यसबाट व्यक्तिको मृत्यु पनि हुँदैन । तर ठूलोआन्द्रा पाचन प्रणालीको एउटा प्रमुख भाग भएकोले पाचन प्रक्रियामा स्वभाविकरूपमा असरचाहिँ पर्छ । यसप्रकार आन्द्राको कार्यमा प्रतिकूल असर परी व्यक्तिको स्वास्थ्यमा असुविधा हुने भएकाले कार्यक्षमतामा ह्रास भई स्फूर्तिमा कमी आउन सक्छ । व्यक्तिसुस्त हुनजान्छ । आफ्नो दैनिक कार्य पनि राम्रोसँग गर्न मन लगाउँदैन । उसको ध्यान हरहमेशा पेट मै केन्द्रित रहन्छ ।

कारण

आईबीएस किन हुन्छ भन्ने कुरामा हालसम्म चिकित्सकहरूले ठोक्का गरेर भन्न सक्ने अवस्था छैन । आईबीएस भएका मानिसहरूको पेट तथा आन्द्राका नशा तथा मांसपेशीहरू बढी संवेदनशील हुन्छन् । खाना खाएको बेला मांसपेशीहरू बढी नै संकुचित हुनसक्छन् । यो संकुचनले खाएको केही समयपछि दिसा लाग्ने हुन्छ । पेट दुख्न सक्छ । वास्तवमा भन्ने हो भने आईबीएसको ठीक कारण के हो थाहा छैन ।

शारीरिक कारण, मानसिक तनाव, पुरानो संक्रमण (पेटको रोग) खानपान तथा जीवनशैलीका कारण पनि हुने अनुमान गरिएको छ । मानसिक कारणलाई लिने हो भने तनाव, दुःख, शोक, चिन्ता, नर्भसनेस, भावनात्मक चोटलाई पनि लिन सकिन्छ । यसैगरी खाद्य पदार्थमा डेरी उत्पादनका खानेकुराको बढी सेवन गर्नु, अन्डाको पहेलोभाग मात्र खानु, बढी चल्लो, तारेको, भुटेको रातोमासु, रक्सी, कीफ, चकलेट, कोक, इनर्जी ड्रिंक आदि । केही एन्टीबायोटिक औषधिहरूको लामो समयसम्मको प्रयोगले पनि यस किसिमको समस्या ल्याउन सक्छ । यसबाहेक पाचनतन्त्रमा आन्द्रा सुन्निने या संक्रमण हुनु पनि एक कारण हुनसक्छ ।

आईबीएस को समस्या महिला तथा पुरुष दुवैमा हुन्छ । यो समस्या प्राय ३० वर्षको उमेरको

आसपास देखापर्ने गर्दछ । कसै-कसैलाई वृद्धावस्थामा पनि देखापर्दछ ।

लक्षण

यस समस्याबाट ग्रस्त व्यक्तिहरूमा देखिने लक्षणहरू व्यक्ति पिच्छे फरक हुनसक्छ । कारण के हो भने प्रत्येक व्यक्तिको व्यक्तित्व फरकहुन्छ । उसको रोगको कारण फरक हुन्छ । समस्या एउटै भएतापनि रोगीको शारीरिक अवस्था एवं मानसिक लक्षणहरूमा समेत फरक हुनसक्छ । जस्तैः पेटमा ग्यास भरिनु (पेटफुल्नु), पखाला लाग्नु र कब्जियत हुनु, आलोपालो गरी दुवै हुनु अर्थात् कहिले कब्जियत त कहिले पखाला चल्नु, दिशामा आउँ देखिनु, पेटमा ऐठन (बाउँडिएर) भएर दुख्नु, वाकवाक लाग्नु वा वान्ता हुनु, दिसा राम्ररी खलास नभएको अनुभूति हुनु, शरीरको वजनमा कमी आउनु, खानामा रुचि नहुनु, खाना खाँदा पनि पेटमा ग्यास भरिन्छ भनी डराई डराईकन खाना खानु, शारीरिक रूपले सुस्त, अल्छी हुनु, आफ्नो दैनिक कार्यसमेत गर्नमा रुचि नलिनु, घरबाट कतै बाहिर डरले ननिस्कनु, मलद्वार आफ्नो कन्ट्रोलमा नहुनु । वायु निस्कँदा पनि थाहै नपाइकन मल निस्कनु आदि ।

आईबीएसको समस्याबाट ग्रस्त व्यक्तिको परीक्षण गर्दा सामान्य लक्षणबाहेक अरु कुनै स्वास्थ्य समस्या देखिँदैन । सामान्य लक्षणको आधारमा पनि यो रोगको निदान गर्न सकिन्छ । कहिलेकाहीँ मेडिकल परीक्षण पनि गर्नुपर्ने हुन्छ । जस्तैः इन्डोस्कोपी, कोलनस्कोपी, आदि । सामान्यतया परीक्षणको रिपोर्ट हेर्दा नर्मल नै देखिन्छ । कुनै प्रकारको ठूलो आन्द्रामा वा पेटमा परिवर्तन भने देखिँदैन ।

बच्ने उपाय

रोग लागेर उपचार गर्नुभन्दा रोग नै लाग्न नदिने प्रयास गर्नु बुद्धिमानी हो । यसबाट बच्नको लागि स्वस्थ जीवनशैली अपनाउने प्रयास गर्नुपर्छ । आवश्यक मात्रामा नियमितरूपले व्यायाम, योगाभ्यास गर्ने, पर्याप्त मात्रामा निद्रा लिने, नियमित रूपमा मनोरञ्जनको लागि समयअनुसार गीत संगीत सुन्ने, पढ्ने, लेख्ने, हिँड्ने, खेल्ने, किनमेल गर्ने, साथीभाइसँग घुमफिर गर्ने, सकारात्मक सोच राख्ने । मनोबल उच्च राख्ने आदि । जस्ता क्रियाकलाप गर्ने, सन्तुलित भोजन गर्ने, चिन्ता, तनावबाट बच्ने प्रयास गर्ने ।

खानपान

कतिपय यस्ता खाद्यपदार्थहरू छन्, जुन खानाले यस किसिमको स्वास्थ्य समस्या बल्काउनमा सहयोग पुऱ्याउँछ । साधारणतया अल्कोहल, दूध तथा दूधबाट बनेका खाद्य पदार्थहरू, क्याफिन युक्त पेयपदार्थ, कृत्रिम गुलियो जस्ता खाद्य पदार्थले उचित रूपमा दिसा खलास गर्ने कार्यमा व्यवधान पैदा गर्दछ । एकैपटक धेरै परिणाममा खाना खानुभन्दा पटक-पटक गरी खाना खाँदा उपयुक्त हुन्छ । दैनिक प्रसस्त पानी, भोलोय पदार्थ पिउनुपर्छ । चिया, कफी भएका खाद्यपदार्थ र अल्कोहल तथा कार्बोनेटयुक्त ग्यास पैदा गर्ने पेयपदार्थको उपयोग कम गर्नुपर्दछ ।

यसरी नै ग्यास पैदा गर्ने केही खाद्य पदार्थहरू ब्रोकाउली, बन्दा, काउली, प्याज, आदि दैनिक भोजनमा समावेश न गर्दा नै वेश हुन्छ । चुइङ्गम चपाइरहँदा पेटमा बढी हावा जम्मा भई पेट फुल्ने र दुख्ने सम्भावना रहन्छ । चिबीङ्गम चपाउनु हुँदैन । पेट गडबड गर्न सक्ने किसिमका खाद्यपदार्थहरू जस्तै रातो मासु, दूध, फ्राई गरेको खाद्यवस्तु, अन्डाको पहेलो भाग सकेसम्म भोजन मा समावेश न गर्नु नै राम्रो हुन्छ । दही खान वेश हुन्छ । महि पनि खान सकिन्छ ।

व्यक्तिको शारीरिक अवस्था अनुसार बढी फाइबर, कम चिल्लो अथवा कम फाइबर, कम चिल्लो भएको भोजनको व्यवस्था मिलाउनुपर्ने हुन्छ ।

औषधोपचार

आईबीएस कुनै रोग होइन । लक्षणहरूको समूह हो । यसको सम्बन्ध शारीरिकभन्दा मनसँग पनि भएको हुनाले यसलाई मनोदेहिक रोग पनि भनिएको छ । यो रोग न भएकोले यसलाई निको पार्ने भन्ने हुँदैन । देखापर्ने समस्यालाई नियन्त्रण गर्ने र लक्षणहरूलाई व्यवस्थापन गर्ने मात्र हो । उपचार गरी समस्या गराउने लक्षणहरूबाट मुक्त हुन सकिन्छ । यसको उपचार भनेको खानपान तथा जीवनशैलीमा परिवर्तन गर्नु नै हो । तनावबाट मुक्त हुनुपर्छ । आवश्यक औषधिहरू चिकित्सकको सल्लाहमा लिन सकिन्छ । यस रोगको कारण थाहा नभएकोले सबैलाई एकै किसिमको उपचार हुँदैन । व्याक्तिअनुसार समस्या पनि फरक हुन सक्ने भएकाले लक्षणहरूको आधारमा नै यसको उपचार गरिन्छ ।

— इकान्तपुर



Mt.Marigold School
Announces

New Admission for the Academic Session 2074 B.S



Mt.Marigold School

Kirtipur-9, Townplanning
Ph.no.4336544,9803892419
E-mail: mtmarigolds@gmail.com

LABORATORY BOARDING HIGH SCHOOL

Kirtipur, Kathmandu

A Full fledged English Medium School, a Pioneer in the field of modern education announces **New Admission** from **Play Group to Grade VIII** on merit basis for the academic session 2074.

Note:

1. Entrance Examination:
Chaitra 19th & 26th of Chaitra (Saturdays)
2. New Admission forms are available on all working days from school reception in between 10:00 am to 4:00 pm

Please Contact: 4330790/4331790

Email: ourlabschool@yahoo.com

